УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини
вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Міністерство юстиції України

Офіс Генерального прокурора
(до відома)

ПОДАННЯ
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(*згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» Уповноважений здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

У статті 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання передбачено, що

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№20484.2/25/39.1 від 05.12.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 05.12.2025 15:38
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань.

Мною, у межах здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини та виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ), на підставі статей 13 та 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» та відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, виявлено грубі порушення прав людини у діяльності державної установи «Синельниківська виправна колонія (№ 94)» (далі – установа), у якій під час відвідування групою НПМ 15 жовтня 2025 року утримувалась 501 особа.

Слід зазначити, що у межах процесу вступу України до Європейського Союзу (далі – ЄС) країна продовжує активну роботу над дорожніми картами у сферах верховенства права, реформи державного управління та функціонування демократичних інституцій, які визначають основні напрями реформ, цілі та етапи виконання у ключових сферах, для забезпечення поступового наближення законодавства, інституцій та практик країни-кандидата до стандартів ЄС.

Затверджені дорожні карти у сфері верховенства права та основоположних прав є необхідною умовою для переговорів про членство України в ЄС, у межах виконання Кластера 1 «Основи процесу вступу до ЄС» (The fundamentals of the accession process).

Кластер 1 складається з розділу 23 «Судова влада та основоположні права», який передбачає вжиття заходів для усунення порушень, виявлених Європейським комітетом із запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський комітет), а також порушень, щодо яких ухвалено рішення Європейським судом з прав людини (далі – ЄСПЛ). Крім того, розділ 23 передбачає заходи з попередження катувань та жорстокого поводження, а також спрямований на посилення гарантій дотримання прав людини в діяльності органів державної влади, зокрема в пенітенціарній системі.

Невиконання заходів, викладених у вищезазначеному стратегічному документі, який визначає ключові реформи та трансформації за відповідними сферами, блокуватиме спроби вступу України до ЄС.

Однак, в пенітенціарних установах продовжують мати місце порушення прав людини, про які йдеться у доповідях за результатами візитів Європейського комітету в Україну та рішень ЄСПЛ.

У порушення вимог пункту 8 розділу 5 Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю у слідчих ізоляторах, виправних та виховних колоніях Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2025/5 (далі – Порядок використання технічних засобів нагляду і контролю), відеокамерами в установі не у повному обсязі обладнано коридори, сходові клітини, службові та підсобні

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№20484.2/25/39.1 від 05.12.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 05.12.2025 15:38
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

приміщення будинку режимного призначення, структурної дільниці установи, прогулянкові дворики тощо.

Відсутність камер відеоспостереження на зазначених об'єктах значно ускладнює реалізацію безпекових заходів, які має гарантувати персонал установ виконання покарань, у разі застосування до засуджених фізичної сили або інших заходів примусу.

У доповіді Європейського комітету Уряду України за наслідками проведеного візиту до України 4 - 13 серпня 2020 року [CPT/Inf (2020) 40] зазначено, що застосування відеозаписів за допомогою стаціонарних та портативних приладів є потенційною важливою гарантією проти неналежного поводження, а також корисним заходом безпеки.

У той же час, адміністрацією установи здійснюється цілодобове відеоспостереження за особами, які утримуються у житлових приміщеннях відділень соціально-психологічної служби (далі – відділення СПС), дільниці карантину, діагностики і розподілу (далі – КДіР) та камерних приміщеннях дисциплінарного ізолятору, причому відеонагляд за чоловіками здійснюють працівники жіночої статі.

Європейський комітет у своїх доповідях постійно наголошує, що застосування цілодобового відеоспостереження у житлових або камерних приміщеннях суттєво порушує право на приватне життя і робить увесь режим ще більш тяжким.

У своїх рішеннях ЄСПЛ зазначає, що цілодобове відеоспостереження у камерних приміщеннях за ув'язненими та засудженими є порушенням вимог статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (наприклад, справа «Van der Graaf against the Netherlands» (заява № 8704/03).

Наявні в установі спецзасоби (зокрема, захисні шоломи та бронежилети) належним чином не пронумеровані та у випадку застосування фізичної сили працівником, який використовує зазначені спецзасоби, ідентифікувати його буде неможливо.

У доповіді Уряду України за наслідками візиту 1-10 грудня 2012 року Європейського комітету до України [CPT/Inf (2013) 23] зазначено, що працівники загону спеціального призначення, які застосували надмірну фізичну силу до засуджених, були одягнені у спеціальне захисне спорядження (захисні шоломи, бронежилети) без ідентифікаційних номерів, через що неможливо було провести ефективне розслідування щодо встановлення особистостей винних осіб. Через вищезазначене представниками Європейського комітету рекомендовано використовувати чіткий ідентифікаційний номер на кожному одязі/шоломі працівників загону спеціального призначення.

У порушення вимог пункту 6 розділу II Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5 (далі – ПВР УВП) у окремих відділеннях СПС установи, а також інших приміщеннях, де перебувають засуджені, відсутня наочна інформація із зазначенням номерів телефонів «гарячих ліній», поштових

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№20484.2/25/39.1 від 05.12.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 05.12.2025 15:38
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

та електронних адрес органів влади, до яких засуджений може звернутися у разі порушення його прав.

У ході відвідування групою НПМ встановлено, що в установі окремі засуджені працюють більше 40 годин на тиждень, що є порушенням вимог статті 52 Кодексу законів про працю України, статті 119 КВК України та пункту 4.1 Інструкції про умови праці та заробітну плату засуджених до обмеження волі або позбавлення волі, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 07.03.2013 № 396/5.

Так, у ході опитування засуджених, які залучаються в установі для виконання робіт з господарського обслуговування, встановлено, що у деяких з них у 2025 році тривалість робочого тижня складала близько 70 годин. Доплата за понаднормову працю таким засудженим не нараховувалася.

Під час вивчення стану обладнання лазне-прального комплексу (далі – ЛПК) установи групою НПМ зафіксовано порушення вимог Положення про організацію лазне-прального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 08.06.2012 № 849/5 (далі – Положення про організацію лазне-прального обслуговування).

Так, у лазні припливно-витяжна система вентиляції з механічним спонуканням, яка повинна працювати протягом усього робочого дня і забезпечувати кратність повітрообміну в приміщеннях, відсутня.

У ході спілкування з працівниками установи групою НПМ встановлено, що наявна у лазні перукарня не працює близько трьох років.

Під час вивчення стану облаштування відділення СПС (№ 7) установи, групою НПМ зафіксовано відсутність у ньому приміщення для сушіння одягу, що є порушенням вимог Норм забезпечення.

При проведенні конфіденційного спілкування із засудженими встановлено, що відсутність сушарки призводить до того, що засуджені змушені користуватися вологим одягом та білизною, яка не висихає на вулиці, особливо під час атмосферних опадів.

Під час вивчення стану обладнання сектору для тримання осіб, узятих під варту, групою НПМ встановлено, що для утримуваних осіб у секторі не обладнано приміщення кабінету лікаря для амбулаторного прийому хворих.

Окрім цього, штатною структурою установи, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 15.06.2022 № 2489/5 (зі змінами), сектор для тримання осіб, узятих під варту, не забезпечений жодною штатною одиницею персоналу.

Саме тому в установі відсутній контроль за процесом забезпечення утримуваних осіб наборами продуктів харчування перед відправленням для участі в кримінальному провадженні за межами установи, що порушує вимоги підпункту 6 пункту 4 розділу IV Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджених

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№20484.2/25/39.1 від 05.12.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 05.12.2025 15:38
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

наказом Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5. Відповідна службова документація в установі відсутня.

Враховуючи практику Європейського суду з прав людини (наприклад, справа «Корнейкова та Корнейков проти України» (заява № 56660/12, § 142 та 143), у разі подання до нього скарг ув'язненими (засудженими) щодо незабезпечення їх продуктами харчування адміністрацією установи, умови тримання цих осіб можуть бути визнаними такими, що порушують вимоги статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та присуджено відповідні компенсації.

Під час вивчення питання роботи крамниці групою НПМ зафіксовано відсутність у ній тютюнових виробів, наявність яких передбачена додатком 5 ПВР УВП (перелік продуктів харчування, виробів і речовин, які засуджені можуть отримувати в посилках (передачах), купувати в крамницях установ виконання покарань та зберігати при собі).

У порушення вимог статті 107 КВК України на час відпустки продавчині, крамниця установи не працює.

Таким чином порушується право засуджених на можливість придбавання предметів першої потреби та продуктів харчування.

На момент відвідування в установі перебувало 18 осіб з інвалідністю. Поряд з цим, будівлі та приміщення установи, у порушення вимог пункту 1 розділу XXII ПВР УВП, не обладнано відповідними конструкційними елементами (поручні, пандуси, сходові підйомники тощо) для задоволення особливих потреб осіб з інвалідністю.

Під час відвідування установи групою НПМ зафіксовано, що огорожа та перегородки прогулянкових двориків ДІЗО (ПКТ) облаштовано у вигляді кліток, що є порушенням вимог державних будівельних норм, якими визначено, що огорожа та перегородки прогулянкових двориків в установі мають бути суцільного заповнення.

В установі порушуються вимоги Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила пожежної безпеки в Україні), що може привести до виникнення пожеж або задимлень.

У порушення вимог підпункту 3.11 пункту 3 розділу V Правил пожежної безпеки в Україні, пожежні щити в установі належним чином не укомплектовані, на деяких з них відсутні в достатній кількості гаки, лопати, ломи, сокири тощо.

У порушення вимог пункту 1 розділу XVIII ПВР УВП, постанови Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 року № 559 «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок» та статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», до роботи з господарського обслуговування установи залучаються особи, у яких відсутні медичні книжки.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№20484.2/25/39.1 від 05.12.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 05.12.2025 15:38
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

На підставі вищевикладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю персоналу установи, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2^7 пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення та недопущення у подальшому порушень, виявлених у діяльності державної установи «Синельниківська виправна колонія (№ 94)», зокрема:

1.1. Проаналізувати виявлені порушення у діяльності установи, розробити та реалізувати відповідний план заходів щодо їх усунення і недопущення у подальшому.

1.2. Забезпечити контроль за маркуванням наявних в установі спецзасобів (захисні шоломи та бронежилети).

1.3. Організувати розміщення у відділеннях СПС установи наочної інформації із зазначенням номерів телефонів «гарячих ліній», поштових та електронних адрес Міністерства юстиції України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Європейського суду з прав людини, Державного бюро розслідувань, Офісу Генерального прокурора, обласної і окружної прокуратур, Департаменту, міжрегіонального управління, а також регіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги.

1.4. Забезпечити суворе дотримання вимог трудового законодавства України щодо захисту трудових прав працівників із числа засуджених.

1.5. Обладнання приміщень установи привести у відповідність до вимог Норм забезпечення, ПВР УВП, ПВР СІЗО, Положення про організацію лазне-прального обслуговування та міжнародних стандартів.

1.6. Організувати забезпечення діяльності крамниці установи у відповідності до вимог нормативно-правових актів.

1.7. Забезпечити розробку нормативно-правових актів щодо заборони використання камер відеоспостереження у житлових приміщеннях ув’язнених та засуджених.

1.8. Організувати проведення комплексу заходів щодо усунення виявлених порушень вимог Правил пожежної безпеки в Україні.

1.9. Забезпечити проходження профілактичних медичних оглядів засудженими, які залучаються до роботи з господарського обслуговування.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№20484.2/25/39.1 від 05.12.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 05.12.2025 15:38
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

1.10. Вжити дієвих заходів щодо створення в установі умов для задоволення особливих потреб засуджених, які є особами з інвалідністю.

1.11. Забезпечити переобладнання прогулянкових двориків у відповідності до вимог чинного законодавства.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних службових осіб до відповідальності.

Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити мене.

Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльності Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт за результатами відвідування державної установи «Синельниківська виправна колонія (№ 94)» на 18-ти арк. в 1 прим.

Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини **Дмитро ЛУБІНЕЦЬ**

Тищенко Руслан (050)-967-95-51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№20484.2/25/39.1 від 05.12.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 05.12.2025 15:38
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400